

BREDVIDLÄSNING FÖR MELLAN- OCH HÖGSTADIET

RÖD TEXT ÄR LÄNKBAR!

Att läsa är att resa. När man är ung reser man gärna – till världens alla avlägsna hörn och långt bort hemifrån. Det är ingen tillfällighet att genrer som Fantasy och Science Fiction är populära just bland unga läsare. Men det mesta av den internationella litteratur som når våra ungdomar idag kommer från de anglosaxiska språkområdena. Vi tror inte att den begränsningen ligger hos ungdomarna själva, tvärtom finns deras nyfikenhet på att få upptäcka alla delar av världen. Därför har Världsbiblioteket läsförslag från hela världen och på olika läsnivåer – både utifrån ungdomarnas ålder och läsvana. Förhoppningsvis kan alla hitta fram till en historia som passar personligen och som kan bli en resa ut i världen.

AFRIKA

Kopano Matlwa (Sydafrika) *Coconut*

”Det är det man tar för givet som visar sig vara det viktigaste i livet. Det tror jag verkligen. Livet är skumt på det sättet. Till exempel... Vad ska vi ta för något? Till exempel ens uttal. Det är inget som folk brukar tänka på, eller vilja förändra. Men för mig har hela livet kommit att kretsa kring hur jag talar, kring vilka ljud orden gör när de tränger in i lyssnarens öron. Folk inser inte hur mycket deras uttal säger om vilka de är, var de föddes och - viktigast av allt - vilka de umgås med. Allvarligt, när man har de där korta meningsutbytena på bensinstationen eller i brödkön så är det uttalet som hjälper folk att placera en och bestämma sig för hur de ska behandla en. Tro mig, uttalet spelar roll. Låt inte någon dåre övertyga dig om motsatsen.”

Två sydafrikanska tonårsflickor med helt olika bakgrund: rika, bortskämda Ofilwe som plötsligt inser att hon håller på att förlora fotfästet, och fattiga, ambitiösa Fikile som är beredd att göra vad som helst för ett liv utanför kåkstaden. Det här är deras berättelser. Berättelser om att vara ung i ett land där allt är på väg att förändras.

Beverley Naidoo (Sydafrika) *På andra sidan sanningen*

Två barn smugglas ut ur Nigeria med flyg några timmar efter det att deras mor mördats. Men skotten var avsedda för fadern, en politisk journalist som skriver om den korrupta militärregeringen. Deras farbror skall möta dem i London, men dyker aldrig upp och barnen är helt utlämnade. Hjälporganisationer rycker in, men barnens tillvaro är osäker och fadern försvunnen. Samtidigt får de höra att den nigerianska författaren Ken Saro-Wiwa avrättats.

En fosterfamilj gör Sades och hennes lillebrors liv uthärdligt men skolan blir en bisarr upplevelse. Fadern lyckas ta sig till England, för att omedelbart fångas och hotas av utvisning. Tolvåriga Sade kämpar för att via massmedia berätta vad som hänt och få honom fri. En skakande, välskriven och högst aktuell ungdomsbok. [Britt Isaksson]

Lesley Beake (Sydafrika) *Det luktar regn*

”Jag har just dödat mig själv”, så börjar boken om Be. En ballad om kärlek, en blues av en 15-årig flicka från bushfolket, som är färdig att ge upp sitt liv. Hon ser ingen framtid för sig eller sitt folk i fattiga, smutsiga reservat, hon känner sig sviken av sin mamma, som gör allt den vita farmaren Mr Coetzee ber henne om, av sin morfar som stannar kvar på Mr Coetzees halvfattiga gård. Medan Be väntar på att pilgiftet skall verka minns hon hela sitt liv, vandringarna, stjärnhimlen. Och doften av årets första regn över velden, så som Khu också doftar, hennes stora kärlek – som hittar henne levande. [Britt Isaksson]

Gonzalo Moure (Västsahara/Spanien) *Karamellens ord*

Kori lever i ett läger i Saharas öken. Han är döv och stum och har lärt sig förstå genom att läsa på människors läppar. I lägret finns kameler och Kori upptäcker att kamelerna rör på läpparna precis som människorna. Kori blir väldigt fäst vid en liten kamelkalv som han döper till Karamellen. När Kori lär sig skriva i skolan skriver han ner Karamellens vackra ord. Det gör han ända till den dagen då Karamellen offras för lägrets överlevnad. I Sahara är berättande och poesi viktigt för människorna och Karamellens ord, nedskrivna av Kori spreds och Kori blev en hyllad poet. En vacker bok om stark vänskap.

Ondjaki (Angola) *Ynari*

Ynari är en flicka med fem flätor som tycker om att sitta nere vid floden och se fiskarna leka i vattnet. En dag när hon sitter där träffar hon en pytteliten man som lär henne att ord kan betyda olika saker för olika människor, och att ingen behöver ordet ”krig”. Med hjälp av sina fem flätor, ett stort mått kärlek och ett visst mått av magi får Ynari fem byar att sluta kriga.

Under en resa som är späckad med vishet, stjärnor och goda hjärtan, får hon lära sig att det går att både skapa och utplåna ord. Hon lär sig vad ordet ”fred” innebär och hon återupptäcker ett gammalt ord som fått en ny klang, ordet ”vänskap”. [Förlagsinformation]

ASIEN

Kazumi Yumoto (Japan) *Vänner*

Kiyama, Yamashita och Kawabe är tre 12-åriga pojkar som funderar på många av livets mysterier. Mest fascinerande är döden. Ingen av dem har sett en död människa. Men den där gamle gubben i det fallfärdiga huset en bit bort, borde inte han vara på väg att dö snart? Pojkarna bestämmer sig för att spionera på honom. Men den gamle mannen spionerar tillbaka, och innan de vet ordet av har en ovanlig vänskap tagit sin början...

Akiko Ikeda (Japan) *Wachifield - Dayans första äventyr*

En snöig decemberrätt öppnas en port in i en annan värld, och den nyss så vanliga katten Dayan hamnar i Wachifield. Efter den förvirrande upptäckten att han nu kan prata och gå på tvåben, börjar hans äventyr i en värld befolkad av talande djur, häxor, och älvor.

Detta är den första boken om katten Dayan och det mystiska riket Wachifield.

Eiko Kadono (Japan) *Kikis expressbud*

Kikis Expressbud: är den fantastiska berättelsen om den unga häxan Kiki, som nu när hon fyller tretton äntligen ska ge sig ut i världen och praktisera sina häxkonster, såsom alla häxor genom tiderna har gjort. Och självklart har hon med sig sin älskade svarta katt Jiji.

Men det är inte så lätt att lämna sin familj och möta en främmande stad för att skapa nya vänskapsband och bygga sig en ny framtid. Inte ens för en häxa!

Kikis Expressbud, är en bok som är älskad i Japan och som är så uppskattad att den Oscarbelönade regissören Hayao Miyazaki fick sitt genombrott med animéfilmen baserad på Kikiböckerna. För närvarande jobbar Disney för fullt med att göra en spelfilm av Kikis Expressbud.

Nguyen Ngoc Thuan (Vietnam) *Blunda och öppna ditt fönster*

Dung är 10 år och bor i en by på landet i Vietnam. Här finns varken TV eller datorer, men det betyder inte att man har det tråkigt, särskilt inte om man är barn. Dung leker med sina kompisar och hittar på egna äventyr som ibland blir nästan litet för farliga.

Han funderar på livet och döden, på kärleken och på hur man ska leva sitt liv på bästa sätt. Det är inte alltid så lätt. Till exempel finns ju tiggarpojken Dau, som Dung är så nyfiken på men ändå alltid lyckas bli ovän med. Och när hans bästa kompis Ti hamnar i livsfara tvingas Dung bryta ett löfte för att rädda honom...

Shaun Tan (Kina/Australien) *Ankomsten*

Ankomsten är en berättelse utan ord som kan utspelas i en sedan länge försvunnen tid men som är lika aktuell idag. En man lämnar sin fru och sitt barn för att söka en bättre framtid i ett okänt land på andra sidan av ett stort hav. Han kommer till en förvirrande stad med främmande vanor, märkliga djur, mystiska flytande saker och ett otydligt språk. Med bara en resväska och en handfull mynt måste utvandringen hitta ett ställe att bo på, mat att äta och något slags lönande arbete. Han får hjälp av sympatiska främlingar, var och en berättar på sin egen outtalade historia: berättelser om kamp och överlevnad i en värld full av obegripligt våld och turbulens, men även hopp.

Bali Rai (Indien) *Sprickan*

Jaspal är 14 år och bor i England. Han flyttar till en mindre stad tillsammans med sina föräldrar och pappan öppnar en butik. De har asiatiskt ursprung och de är de enda asiaterna i staden. Familjen trakasseras och förföljs. Boken är påhittad men bygger på händelser som verkligen sker i England, i förordet till boken skriver författaren om det. Det är en lättläst bok om ett svårt ämne. Boken är mycket svår att släppa, den är olidligt spännande och man vill veta hur det ska gå för Jaspal och hans familj.

[Texten är skriven av Charlotte Andersson på Timrå bibliotek]

LATINAMERIKA

Graciela Montes (Argentina) *Otroso*

”Det finns många versioner av hur allt började. Själv är jag övertygad om att Hugo var den som fick idén att skapa en annan värld. ’En annan värld’ är bara ett uttryck, men bättre kan man inte säga det. Det var en annan värld, en annan plats, med andra spelregler. Och jag antar att alla tyckte att Ariadnes kök var den bästa platsen att skapa den på. Ariadne, som mycket väl visste att när man vill skapa något nytt behöver man genast ett ord, föreslog att de skulle kalla den andra världen för Otroso.”

Fem vänner bygger en underjordisk labyrint, en tillflykt undan gängvåld och en plats där de kan vara sig själva. Men en förrädare tar sig in ibland dem och snart hotas Otroso – den andra världen. [Förlagsinformation]

Lygia Bojunga Nunes (Brasilien) *Maria på slak lina*

En psykologiskt spännande bok med rötter i cirkusmiljö. ”Corda bamba” (originalets titel) är den lina balanskonstnärerna använder på cirkus, men också ordet för navelsträng. Marias föräldrar är lindansare, som störtar ner och dör eftersom de tvingats arbeta utan skyddsnet. Maria överlämnas av sina cirkusvänner skäggiga damen och eldslukaren till sin förmögna mormor och förtränger sin sorg vad hon upplevt.

Kontrasten mellan den fattiga cirkusmiljön, dit Marias mamma rymt med sin älskade, och mormors överklassliv där allt kan köpas är mycket konkret. Till Marias födelsedag har mormodern köpt en levande sagoberättare, som dock äter ihjäl sig av födelsedagsbordet. Maria får också en lång, smidig lina av sin mormors nya man. Den spänner hon mellan höghusen och hon gör via den nattliga upptäcktsfärder i olika hemliga rum i grannhuset.

Till slut hittar hon sig själv och kan börja fylla tomma rum med sin egen historia och forma ett eget liv. [Britt Isaksson]

Lygia Bojunga Nunes (Brasilien) *Den gula väskan*

Detta är den roligaste av Nunes böcker, en elegant berättelse i jagform om Rakel, ett sladdbarn med tre mer än tio år äldre syskon som trakasserar henne. Hon är hårt hållen av alla i familjen, förtryckt och retad, men fast besluten att bli författare. I en stor, gul väska med hänglås stoppar hon ner sina hemligaste önskningar: att genast bli stor, att vara pojke, att bli författare. I väskan ryms också hennes lista över trevliga namn, fotografier och teckningar och hennes första berättelse om Kungen, en tupp som flyr från en hönsgård för han vill inte bestämma vad alla ska göra.

I denna magiska väska blir Kungen levande och bygger vidare på sin historia, hit kommer också stridstuppen Skräcken, som slutat vinna och måste dö, ett damparaply och en säkerhetsnål. Väskan blir allt tyngre, när Rakels önskningar blandas och växer men förträngs. När hon lyckas börja förverkliga dem på sitt eget speciella sätt blir väskan till slut lätt som en plätt.

Även här finns alltså det förtryckta barnet, som med fantasins hjälp tar sig loss ur en auktoritär uppfostran. [Britt Isaksson]

Ana Maria Machado (Brasilien) *En nästan bakvänd historia*

Ana Maria Machados mest sålda bok, som kommit ut i många upplagor, även på spanska. Den börjar med ett traditionellt sagoslut. "Så gifte de sig och fick en flicka vacker som en ros och levde lyckliga i alla sina dagar" Men vad händer sedan?

En rolig tvärtom-historia med stor språklädje och finesse. Kungen upptäcker en dag att någon äter upp eller rövar bort dagsljuset. Han har aldrig varit ute på natten i mörkret tidigare. Folket tror att den skyldiga är en stor drake och kungen lovar att den som fångar draken får prinsessan och halva kungariket. Men folket vill inte att draken skall fångas för om det jämt är dag får de aldrig vila. Och prinsessan vill inte gifta sig utan resa ut och titta på världen och lära sig mer. [Britt Isaksson]

Ana Maria Machado (Brasilien) *Slavflickan från den andra världen*

Underliga ljud får håret att resa sig på Mariano och de andra i gänget. Spökar det på den gamla kaffeplantagen? En nästan genomskinlig varelse kommer in i rummet... en slavflicka från en helt annan tid i Brasiliens historia. Hon kan berätta om sitt hårda liv på plantagen. Mariano och hans vänner får uppdraget att ta reda på vad som hände hennes bror och att sprida hennes historia vidare till dagens människor. Mariano måste göra något han aldrig trodde han skulle ägna sig åt: att skriva en bok. [Förlagsinformation]

Teresa Cárdenas (Kuba) *Brev till mamma*

Tänk om du skulle förlora din familj och tvingas flytta till släktingar som egentligen inte vill ta hand om dig. Det är vad som händer huvudpersonen i Brev till mamma. Föraktad och trakasserad för sin mörka hudfärg och sitt lockiga hår försöker hon minnas sin kärleksfulla mamma genom att skriva till henne. I takt med att hon växer upp hittar hon vänner där hon minst anar det, och lyckas så småningom vinna även de andra familjemedlemmarnas förtroende.

MELLANÖSTERN

Marjane Satrapi (Iran) *Persepolis*

I en intressant och lättläst inledning med läckra teckningar av Marjane Satrapi gör David B. en snabb och elegant översikt av Persiens historia från den arabiska invasionen 642 till den islamiska revolutionen 1979. I sofistikerade svartvita serierutor sidor berättar sedan Marjane Satrapi om sitt liv från 1980, då hon var tio år, då det blev lag att bära sjal i skolan, då tvåspråkiga skolor stängdes, flickor och pojkar separerades. Hon kommer från ett radikalt hem, hennes morfar var prins och kortvarigt premiärminister men hamnade i fängelse. Det är folkfest när shahen lämnar landet, men så kommer misstänksamheten, arrester- och så kriget. Allt rappt berättat genom en 10-årig flickas ögon. [Britt Isaksson]

